

Nr 90.

Av herrar **Molin** i Dombäcksmark och **Sundström**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående skogshushållningen å staten tillhörig skogsmark.

I »Årsskrift från Föreningen för skogsvård i Norrland», första häftet, 1913, läsas ett par artiklar av överjägmästarna *P. O. Welander* och *E. F. Groth*, vilka artiklar intagits såsom bilagor till motionen.

Artiklarna äro av så pass uppseendeväckande art, att vi ej kunnat underlåta att bringa dem till Riksdagens kännedom och begrundande. Man frågar sig med rätta, kan allt, vad i artiklarna påstås, vara sant? Och om så är fallet, hur är det möjligt, att statsmakterna ej för länge sedan sett till att något åtgjorts för ändring till det bättre.

Om det nu verkligen förhåller sig så, som i artiklarna omtalas, torde alla skäl tala för att Riksdagen tar ett kraftigt initiativ i syfte att bringa de påpekade häpnadsväckande missförhållandena ur världen antingen så, att anslagen för kronoskogarnas vård och skötsel i norra Sverige avsevärt ökas eller att en stark förskjutning åvägabringas vid de nu utgående utgifternas fördelning på de olika distrikten från södra till norra delen av landet.

Den s. k. skogs-»vården» å kronoskogarna i Norrland har redan länge varit ökad. Genom bristande planmässighet i organisationen, brist på anslag och tjänstemän samt den — all officiell skogssakkunnighet till trots — häpnadsväckande okunnighet i praktisk skogsvård, som hittills suttit i högsätet, få millioner årligen ruttna bort. Det har försäkrats oss från fullt sakkunnigt och kompetent håll, att vanvården å kronoskogarna i Norrland trotsa all beskrivning. I stället för att tillvarataga de naturtillgångar, vi äga, upplånas pengar i utlandet för att fylla luckorna i statsbudgeten. Men vårt land har ej råd att hantera sin ekonomi på det sättet.

Det torde förtjäna anmärkas, att all avverkning å kronoskogarne hittills på få undantag när rättat sig efter en enda formel, som sålunda, bevars, tillämpats och fortfarande tillämpas på all slags skogsmark från den mest produktiva till den allra sämsta. Denna s. k. normalförrädsformel ser i all sin enkelhet ut så: $\frac{a}{b} = X$ (a = skogsbeståndets kubikmassa pr har; b = beståndets halva ålder; X = årliga avverkningen i kubikmeter pr har).

Reflexionerna göra sig själva. En var som har det allra ringaste begrepp om skogsvård måste inse, att sagda formel är oduglig. Likväl användes densamma utan att statsmakterna ingripa och giva vederbörande, som äro ansvariga för eländet, vägledande direktiv.

Bland andra anledningar varför vi ansett oss böra motionera i denna fråga är ock den, att meningen nu lär vara att avvinna medel ur statsskogarna för försvaret. Det är att frukta det värsta för statsskogarnas framtid, om de ökade avverkningar, som bliva nödvändiga för fyllandet av luckorna i försvarsbudgeten, skulle bedrivas på hittills gängse sätt. Det må bestämt sägas ifrån, att nuvarande, under all kritik stående metoder icke få användas vid skogarnas utnyttjande.

Ehuru saken egentligen ej hörer hit, tillåta vi oss dock i förbigående påpeka orättvisan uti att staten, så snart det gäller lösandet av större statsfinansiella problem, söker taga medel från det fattiga Norrlands naturtillgångar. De närmast till hands liggande exemplen äro: expropriationen av de norrländska skogsvårdsavgifterna för skogsvården i södra Sverige, folkpensioneringens genomförande med norrländsk järnmalm och nu försvarets ordnande genom avverkning av kronoskogarna i Norrland. Det hade syntts åtminstone oss mera logiskt och rättvist, att inkomsterna av Norrlands naturtillgångar i *främsta* rummet fått användas till Norrlands utveckling och förkovran, och tänka vi därvid främst på lösandet av det stora norrländska kommunikations- och kolonisationsproblemet, för vilket ändamål helt säkert hundratals millioner krävas.

Den ekonomiska utredning beträffande statsskogarna, som förelagts de nu sittande försvarsberedningarna torde, av allt att döma, vara särdeles underhållig. Utom den ortodoxa skogsvårds-låt-gå-politikens krets råder det nog endast en mening därom, att en rationell avverkning, skötsel och vård av särskilt de norrländska statsskogarna bör — utan att skogskapitalet på något sätt skulle förminskas eller fördärvas — vara i stånd att framlocka många fler millioner än dem vederbörande beräknat, och tillåta vi oss därför bestämt påstå, att statens skogar skola vara i stånd att lämna såväl de medel, som — därest ej andra medel stå till buds — oundgängligen behövas för försvarets ordnande, som ock de medel, som krävas för ordnandet av åtminstone de norrländska landsvägsfrågorna. Denna motion torde i tillämpliga delar kunna motivera en annan vid denna riksdag väckt motion om förhöjning av det allmänna väganslaget.

Den norrländska skogsvårdskommittén, som år 1912 avgav sitt betänkande, hade till huvuduppgift att verkställa utredning angående de åtgärder, som kunde böra vidtagas för att åstadkomma en rätt vård av

kronans och de under skogsstatens tillsyn ställda skogarna i Norrland och Dalarna.

Det har varit oss omöjligt att ur detta betänkande utleta de positiva förslag, man haft rätt att fordra. I stället finner man en redogörelse för olika åsikter och principer, och sammanfattningen utmynnär, vad nu särskilt den brännande frågan om skogshushållningen beträffar, uti att kommittén saknar nödig kännedom om förhållandena och förty hemställer om nya undersökningar och utredningar, praktiskt och teoretiskt, om de olika principernas användbarhet.

Kommittén finner det visserligen ådagalagt, att ett alltför stort över-skott av överårig skog finnes och rekommenderar följaktligen ökning av avverkningarna. Men frågan när och huru detta bör ske, lämnas av kommittén obesvarad.

Här gäller nu att tillvarataga våra ruttnande millioner. Det må lämnas åt framtiden att pröva alla principer och teoretiska formler för avverkningarna. Men vad som bör ske nu — och detta utan vidare vidlyftigheter — är att tillvarataga fullmogen, överårig, oväxtlig, kullblåst, sjuk och skadad skog. För detta ändamål behöves ingen vidare utredning.

Anmärkningsvärt är också, att kommittén ej framlagt några som helst positiva förslag rörande skogsstaten. Endast önskemål äro framställda. Det bör vara så och så. Vi kunna icke godkänna detta såsom något positivt. Vad vi väntat är att få se ett fullständigt omorganisationsförslag av skogsstaten, fixt och färdigt på papperet åtföljt av reglementariska bestämmelser, också de utarbetade i minsta detalj. Endast rörande enskilda skogar synes positiviteten i någon mån fått göra sig gällande.

Då de bilagda artiklarna tala för sig själva, torde, med vad för övrigt anförts, vidare utläggningar i saken vara överflödiga. Vi få därför hemställa,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ofördröjligen måtte vidtaga erforderliga åtgärder i syfte att överårig, fullmogen, oväxtlig, kullblåst, sjuk och skadad skog å statens skogar blir på för statens ekonomi och rationell skogsvård mest fördelaktiga sätt tillvaratagen och utnyttjad.

Stockholm den 23 januari 1914.

Emil Molin,
Dombäcksmark.

J. R. Sundström.

*Bilaga 1.**Skogshushållningen å de allmänna skogarna inom de 5 norra och de 5 södra överjägmästare-distrikten.*

En jämförelse för år 1910.

Av P. O. Welander.

Såväl skogsstatstjänstemännen som andra för Norrlands skogar intresserade torde hava någon kännedom därom, att den ojämförligt största delen av landets allmänna skogar är belägen inom de 5 norra länen och Dalarna samt att likaledes huvudparten av statsverkets skogsmedel kommer härifrån.

Det har ock många gånger framhållits, att statsskogshushållningen i Norrland i allmänhet arbetar under ogynnsammare förhållanden än i mellersta och södra delarna av landet och att särskilt tjänstepersonalens antal och utgifterna för skogsvården icke stå i rätt proportion till dessa skogars areal och avkastning.

Flertalet torde dock sakna tillgång till närmare uppgifter om dessa förhållanden, varför jag vågar tro, att det för tidskriftens läsare kan vara av något intresse att taga del av efterföljande sifferuppgifter angående statsskogshushållningen i Norrland i jämförelse med övriga landets statsskogar. Jag har därvid sammanfört uppgifter var för sig från de 5 södra och de 5 norra överjägmästare-distrikten, av vilka de senare som bekant i det närmaste omfatta de 5 norra länen och Dalarna. Siffrorna avse år 1910—det senaste år, för vilket redogörelse föreligger, då detta skrives.

Statsskogarnas skogsmarks areal.

Om man från ser inägor samt mossar, vatten och andra impediment och således endast räknar med den skogsproduktiva marken samt man vidare endast inräknar den del av landets allmänna skogar, vilkas avkastning ingår till statsverket — således huvudsakligen kronoparker — utgör deras sammanlagda skogsmarksareal 3,570,704 har. Nedanstående grafiska framställning visar vilken ringa del därav ligger söder om Dalarna.

Sveriges statsskogar, duglig skogsmark, år 1910.

a) De 5 norra distrikten = 3,233,291 har	b)
--	----

b) De 5 södra distrikten = 337,413 har.

Det torde dock vara en på många håll omfattad åsikt, att skogarna i mellersta och södra delarna av landet avkasta ofantligt mycket mera pr ytenhet än i Norrland, varför de norrländska statsskogarnas statsfinansiella betydelse skulle i verkligheten ställa sig helt annorlunda än arealuppgifterna angiva. Domänstyrelsens berättelse för år 1910 visar emellertid, att så icke är fallet. Om man frånräknar samtliga utgifter och endast räknar med nettoinkomster, utgjorde den kontanta behållningen från statens skogar sistnämnda år 9,368,712 kronor.

Till vilken del de olika överjägmästaredistriktet bidro till denna behållning framgår av nedanstående:

Statsskogarnas nettoinkomst fördelad i procent på de olika överjägmästaredistriktet år 1910.

Distriktens namn Luleå, Skellefteå, Umeå, Mellersta Norrland, Gävle-Dala, Bergslags, Östra, Västra, Smålands, Södra.

13.1%	20.5%	23.0%	12.9%	18.5%	3.9%	1.8%	1.5%	4.4%	0.4
Luleå	Skellefteå	Umeå	Mell. Norr-lands	Gävle-Dala	Bergslags	Östra	Västra	Smålands	Södra

överjägmästaredistrikt.

Av i det föregående anförda siffror framgår, av vilken ringa betydelse statsskogarna i de fem södra distriktet i själva verket äro från finansiell synpunkt i förhållande till distriktet i Norrland och Dalarna. Något öfver 90% av statsskogarnas produktiva skogsareal äro belägna i Norrland och Dalarna men knappt 10% i övriga delen av landet. Denna proportion ställer sig föga gynnsammare för de sydliga distriktet, om man utgår från statsskogarnas avkastning, i det att de fem norra distriktet tillsammans bidraga med icke mindre än 88% av nettoinkomsterna. Ehuru Mellersta Norrlands distrikt för år 1910 visar lägsta inkomst-siffran bland de 5 norra distriktet, visar detta dock väsentligt större nettobehållning än de 5 södra distriktet tillsammans.

Huru ofantligt inkomstbringande de norrländska reviren i allmänhet äro framgår bl. a. därav att *icke mindre än 24 revir i Norrland* förevarande år vardera lämnade större behållning än hela Västra distriktet*. Det finnes således talrika exempel på att en revirförvaltare i Norrland kan uppvisa ett förvaltningsresultat, vilket 1 överjägmästare och 10 jägmästare i västra Sverige tillsammans icke förmå uppnå. Vidare finnas 6 norrländska revir**, som samma år *vardera avkastade mera netto än Västra, Östra och Södra distriktet tillsammans*. Att dessa höga inkomster icke blott bero på de stora arealerna utan även motsvaras av mycket betydande avkastning pr ytenhet är tydligt av följande uppgifter om inkomster pr har för de olika distriktet.

* Tärendö, Gällivare, Storbackens, Vargiså, Malmesjaur, Övre-Byske, Arvidsjaur, Älvsby, Jörns, Norsjö, Degerfors, N. Lycksele, S. Lycksele, Åsele, Stensele, Vilhelmina, Fredrika, Tåsjö Ö. Jämtlands, Härjedalens, N. Hälsinglands, V. Hälsinglands, Österdalarnes och Transtrands revir. (O. Jämtlands och Härjedalens revir hava sedermera reglerats.)

** Norsjö, N. Lycksele, Åsele, N. Hälsinglands, V. Hälsinglands och Österdalarnes revir.

Behållna inkomster i kronor pr har för de olika överjägmästare-distrikten år 1910.

1,07	2,36	3,15	5,19	4,81	4,51	2,56	1,81	3,87	1,04
Luleå	Skellefteå	Umeå	Mell. Norr-lands	Gävle-Dala	Bergslags	Östra	Västra	Smålands	Södra

överjägmästaredistrikt.

Avkastningen är således icke högst i södra Sverige, utan når tvärtom sin kulmen i södra Norrland och Dalarna samt sjunker hastigt såväl för nordligare som sydligare distrikt — Smålands dock undantaget.

Häremot torde invändas, att en avsevärd mängd byggnads- och husbehovs- virke samt bete och slätter tillgodogjorts från statsskogarna i södra Sverige, vars värde icke ingår i ovanstående inkomstsiffror, men då dessa naturaförmåner enligt domänstyrelsens berättelse utlämnats *avgiftsfritt* till arrendatorer äro de icke någon verklig inkomst, som kan sammanräknas med statsverkets skogsmedel.

Det är av allt detta fullt tydligt, att tyngdpunkten av statsskogshushållningen ligger i Norrland — här har staten de ojämförligt största skogarna, och härifrån är det som huvudparten av inkomsterna flöda. *Men om så är, bör intresset och omvårdnaden från det allmännas sida koncentreras just på det norrländska skogsbruket.* Framför allt här bör staten tillse, att fullt tillräcklig personal finnes för förvaltningen och att erforderliga medel ställas till denna personals förfogande, så att en rationell vård av dessa dyrbara naturkapital tryggas.

Jag skall i det följande söka visa, huru det förhåller sig härmed.

Reviren i de 5 norra distrikten äro orimligt stora.

För skogsbruk liksom för varje annan därmed likställd verksamhet gäller som första villkor för en rationell förvaltning, att arbetskrafterna stå i rätt förhållande till förvaltningsobjektet. Under antagande av någorlunda likartade förhållanden är inom skogshanteringen skogens areal en god mätare på förvaltningsarbetets storlek. Även om det måste medgivas, att de skogliga förhållandena åtminstone i vissa delar av Norrland icke äro i alla avseenden jämförbara med dem i de sydliga distrikten, får man dock en tämligen god föreställning om erforderliga arbetskrafter, om man jämför revirens storlek i de 5 norra och de 5 södra distrikten.

Man får då ej räkna endast med statens egna skogar, ty förutom dessa omfatta reviren en hel del andra allmänna skogar, vilka stå under tillsyn och kontroll av skogsstatens tjänstemän såväl i norra som södra delarna av landet, såsom ecklesiastika boställsskogar, städernas skogar, allmänningar m. fl. Under sådan kontroll stå vidare alla enskilda skogar i Norr- och Västerbottens läns lappmarker och Särna socken med Idre kapellag i Dalarna samt kronohemman och nybyggen, på vilka skogar jägmästarna äro skyldiga att verkställa uppskattning och avverkningsberäkning samt utstämpling av allt virke för avsalu. För alla dessa slag av skogar finnas uppgifter om skogsmarksarealen i domänstyrelsens årsberättelse för år 1910. Härtill komma skyddsskogar i Jämtlands och Kopparbergs län, å vilka även allt saluvirke skall utstämplas av skogsstatens tjänstemän.

Noggrannare uppgifter om skyddsskogarnas arealer saknas för närvarande. För Jämtlands län hava de ungefärligen beräknats till 1,362,927 har. Om cirka 50% härav anses vara oduglig mark, återstår produktiv mark omkring 681,464 har. I fråga om enskildas skogar i Norr- och Västerbottens läns kustland, för vilka dimensionslagen gäller, finnas inga beräkningar över arealen produktiv skogsmark, varför dessa skogar här måste lämnas åsido.

Om man inräknar arealen duglig mark för alla allmänna skogar*, hemmansskogar under utsynings tvång i lappmarkerna och övre Dalarna enligt domänstyrelsens årsberättelse samt ovannämnda skogsmarksareal skyddsskogar i Jämtlands län, och man beräknar revirens och bevakningstrakternas storlek i medeltal för de 5 norra och 5 södra distrikten, visar nedanstående grafiska framställning, huru dessa medeltal förhålla sig till varandra. Reviren hava upptagits efter deras nuvarande antal och äro även s. k. skolrevir medtagna som självständiga revir.

Det är att märka, att jämförelsen i verkligheten ställer sig betydligt ogynnsammare för de norra distrikten, emedan, som nyss sagts, den ofantliga arealen hemmansskogar under dimensionslagen i Norr- och Västerbottens läns kustland har måst uteslutas liksom även skyddsskogar i Västernorrlands och Kopparbergs län.

Areal duglig skogsmark av allmänna och under statens uppsikt och kontroll ställda skogar år 1910.

Medeltal pr revir.	
5 norra distrikten.	5 södra distrikten.
117,215 har.	13,525 har
Medeltal pr bevakningstrakt.	
5 norra distrikten.	5 södra distrikten.
27,465 har	2,321 har

Reviren inom de 5 norra distrikten äro således i medeltal nära 9 gånger så stora som inom de 5 södra och en medelstor bevakningstrakt i Norrland och Dalarna är mer än dubbelt så stor som ett revir i mellersta och södra delarna av landet. Samtliga skogar under skogsstatens förvaltning eller kontroll i västra distriktet uppgå till 113,225 har skogsmark, då arealen sådan mark i medeltal pr revir för Norrland och Dalarna enligt det ovanstående är 117,215 har. Ett medelstort revir inom de 5 norra distrikten är således större än hela västra distriktet.

På samma areal, för vars skötsel och tillsyn i det västra Sverige finnas anställda 1 öve:rjägmästare och 10 revirförvaltare, anses tillräckligt med en revir-

* 6,000 har skogsmark oavvittrade marker i Tåsjö revir även inräknade, vilka uteslutits i domänstyrelsens årsberättelse.

förvaltare i Norrland. Det är visserligen sant, att assistenter anställts som biträden åt revirförvaltarna till större utsträckning i Norrland än i södra Sverige och att den mera extensiva hushållningen i vissa delar av Norrland kräver i någon mån mindre arbetskrafter. Men även om hänsyn togs härtill, är det uppenbart, att revirens storlek i Norrland icke står i rimligt förhållande till nuvarande personal. Det torde för övrigt i södra landsdelarna på många håll råda en mycket dunkel föreställning om möjligheten för en rationell skogsskötsel i de norrländska länen, och många tro, att all ordnad skogshushållning upphör, så snart man nalkas Dalälven. Därovanför i det stora, okända Norrland finnas blott öde urskogar, där skogsskötseln inskränker sig till utstämpling och avverkning av mer eller mindre grova timmerträd. Sådan tudelning av vårt land i skogligt avseende är ungefär lika riktig, som då den genuina skåningen från allmän kulturell synpunkt uppdelar Sverige i två delar, nämligen den bördiga skånska slättbygden »nedom landsvägen» och den andra delen allt land därovanför. I verkligheten är det ju så, att de skogliga förhållandena i Norrland äro starkt växlande och att man numera kan tillämpa en lika intensiv skogsskötsel på många trakter i Norrland som i de sydligare landsdelarna.

Ifall någon slutligen skulle tro, att ovannämnda abnormt stora arealsiffror pr revir i Norrland i förhållande till övriga landet blott bero därpå, att en mängd enskilda skogar stå under skogsstatens kontroll, vill jag hänvisa till en utredning i Skogsvårdsföreningens tidskrift fackavdelningen 1913 h. 1 »Överjägmästardistriktens areal» av E. F. Groth. Av nämnda utredning framgår, att om man endast räknar med de skogar, som stå under skogsstatens direkta vård och förvaltning, utgör denna skogsmarksareal för de 5 norra distrikten något över 65,000 har pr revir. Men *sammanlagda arealen* sådan skogsmark uppgår för hela västra distriktet till blott 61,815 har och för östra distriktet till 62,370 har, d. v. s. *bägge dessa distrikt omfatta mindre areal skog under skogsstatens vård och förvaltning än ett medelstort revir i de 5 norra distrikten.*

Hur man än ser saken, står det således fast, att reviren i Norrland och Dalarna äro vidunderligt stora och var och en torde inse, att det är helt enkelt omöjligt för nuvarande personal att hinna ägna tillfredsställande vård åt dessa ofantliga skogsvidder. Men där en rätt vård ej längre är för handen, inträder vanvården.

Staten har icke nöjaktig kännedom om skogstillgången på ens hälften av de norrländska statsskogarna.

Men det är ej nog med detta, att reviren äro alltför stora och personalen för ringa. Denna brist måste bliva desto mer ödesdiger, som vi därjämte hava en ytterst ofullständig kännedom om skogstillgången inom de norrländska distrikten. Skogsbrukets natur är sådan, att det ovillkorligen fordras uppskattning av virkesförrådet och undersökning av dettas beskaffenhet för att en väl avvägd avverkningsplan skall kunna uppgöras. I detta avseende befinner sig vår statsskogshushållning i ett mycket bedrövligt tillstånd.

Enligt de beräkningar, som den norrländska skogsvårdskommittén lät utföra med stöd av då tillgängliga arealuppgifter och vars resultat återfinnes i kom-

mittens betänkande del II hade uppskattning vid 1910 års slut ännu icke utförts på tillsammans 1,031,609 har duglig skogsmark kronoparker inom de 5 norra distrikten. Därjämte var tillämpningstiden utgången för äldre hushållningsplaner å 405,750 har. Nöjaktig kännedom om skogstillgången saknades således å tillsammans 1,437,359 har, motsvarande icke mindre än cirka 52 % av dåvarande kronoparksareal. Efter 1910 torde icke dessa förhållanden förbättrats utan snarare tvärtom. Men även i fråga om en hel del gällande hushållningsplaner är att märka, att dessa äro mycket ofullständiga och icke uppfylla de fordringar, som numera ställas på ett väl ordnat skogsbruk, varför tillståndet är i verkligheten, sämre än nyssnämnda procenttal angiva.

Utgifter för statsskogarnas skötsel i norra och södra distrikten.

Den stora skillnad, som råder i fråga om värden av statens skogar i de norra och södra provinserna markeras ytterligare, om man jämför de kostnader, som staten lägger ned på skogsskötseln i dess olika delar av landet.

För år 1910 utgjorde statsverkets samtliga utgifter för skötseln av de skogar, varav inkomsterna ingå till statsverket, 3,434,543 kr. Härav belöpte sig icke mindre än cirka 47 % på de små och få statsskogarna i de 5 södra distrikten. Ställas inkomster och utgifter i förhållande till varandra distriktsvis, framträder skillnaden ännu skarpare. I det följande ha fördenskull gjorts en beräkning av vissa utgifter för de norra och sydliga distrikten i förhållande till respektive distrikts inkomster år 1910.

Samtliga utgifter utgjorde för de 5 nordliga distrikten 18 % av dessa distrikts bruttoinkomster, medan samma procenttal för de 5 sydliga distrikten uppgick till 59 eller mer än 3 gånger så mycket.

Å statsskogarna belöpande avlöningar till all ordinarie och extra personal jämte arvoden, expenser m. m. utgjorde för de 5 norra distrikten 9.7 % av dessa distrikts nettoinkomster, då däremot samma utgifter inom de 5 södra distrikten sprungo upp till 36.5 % av de behållna inkomsterna, d. v. s. relativt räknat nära 4 gånger så mycket.

Utgifterna för skogarnas föryngring äro alltid en god mätare för skogsbrukets intensitet. Samtliga utgifter för skogsodling voro ifrågavarande år endast 64,769 kr. för de 5 norra distrikten men uppgingo till 145,566 kr. för den tiondedel av statsskogarna, som är belägen söder om Dalarna. Denna missproportion framträder på ett tydligare sätt, om dessa kostnader beräknas pr har, vilket är gjort för varje distrikt i nedanstående schematiska framställning.

Utgifter till skogsodling och hyggesrensning i öre pr har skogsmark för de olika distrikten år 1910.

0,4 öre	0,4 öre	1,6 öre	11 öre	6 öre	30 öre	50 öre	55 öre	21 öre	114 öre
Luleå	Skellefteå	Umeå	Mell. Norrlands	Gävle—Dala	Bergslags	Östra	Västra	Smålands	Södra
överjägmästaredistrikt.									

Beräknas ett medeltal för de 5 norra och de 5 södra distrikten, blir resultatet, att statens utgifter till återväxtens befrämjande uppgå för de förstnämnda till 2 öre och för de senare till 43 öre pr har skogsmark. Att dessa siffror icke uttrycka, att föryngringssvårigheterna skulle vara så ofantligt mycket större i mellersta och södra delarna av vårt land är självklart. Tvärtom torde självföryngring vara mycket lättare att få å stora delar av statsskogarna inom de sydliga distrikten, t. ex. inom de för skogsbruk ytterst gynnsamma Bergslagstrakterna, men däremot mycket svår på vissa torra och magra tallmarker i Norrland liksom även på granmarker med tjockt moss- och bärristäckte, bägge mycket vanliga skogstyper i de norrländska distrikten. *De anförda siffrorna måste därför betyda, att arbetena för befordrande av skogarnas återväxt är i högsta grad eftersatt i Norrland*, och detta gäller även om man fäster behörigt avseende därvid, att skogsvårdsarbeten f. n. icke kunna utföras till behöflig omfattning på de mest avlägsna skogarna i Norrland på grund av folkbrist. Nyssnämnda missproportion är så mycket beklagligare, som det är framför allt å norrländska statsskogar med deras stora förråd av för länge sedan mogen skog, som föryngringshuggningar och föryngringsarbeten måste bedrivas med kraft, om vi skola kunna stå till svars för efterkommande.

I början av denna uppsats uppställdes som ett berättigat krav, att staten borde framför allt ägna sin omvårdnad åt de stora och dyrbara statsskogarna i Norrland. Av allt vad som i det föregående anförts från domänstyrelsens senaste årsberättelse är uppenbart, att skogsskötseln i Norrland i stället är i häpnadsväckande hög grad eftersatt i förhållande till hushållningen å statsskogarna i övriga delen av landet.

Anförda siffror visa, att de 5 södra distrikten omfatta blott 9 å 10 % av hela arealen statsskogar i landet och bidraga med blott 12 % av nettoinkomsterna, men för skötseln av denna tiondedel får dock disponeras 59 % av de södra distriktens inkomster, utgörande nära hälften av statsverkets totala utgifter för statens skogar. Återstående $\frac{9}{10}$ statsskogar få nöja sig med andra hälften av de medel, som statsmakterna anvisa för statsskogarnas förvaltning eller blott 18 % av de bruttoinkomster, som inflyta från dessa skogar.

Redan av det påvisade förhållandet, att reviren inom Norrland och Dalarna äro stora som hela distrikt i övriga Sverige, att vidare bevakningstrakterna äro i medeltal mer än dubbelt så stora som reviren i södra Sverige samt att slutligen till och med kännedom om skogstillgången, som är själva förutsättningen för att en målmedveten skogspolitik skall kunna föras, saknas för omkring halva arealen av statsskogarna i de 5 norra distrikten, är uppenbart, att det icke ens kan bliva tal om en fullt tillfredsställande vård och förvaltning av statsskogarna i Norrland och Dalarna.

Den ytterligt extensiva hushållning, som tidigare bedrivits å de norrländska statsskogarna, var i viss mån förklarlig under första tiden, då endast timmerträd kunde säljas och då det mera gällde att hastigt övergå skogarna med en berednings- och rensningshuggning av de skadade och mest överåriga träden än att föryngringsavverka de gamla bestånden. Men tiden är för länge sedan inne att på allvar övergå till en planmässigt ordnad föryngringsavverkning av de ut-

glesnade, gamla bestånden i Norrland. Att med nuvarande fåtaliga personal och små anslag utföra alla därmed sammanhängande arbeten ligger utom möjlighetens gränser.

En omedelbar och mycket avsevärd ökning av utgifterna för höjande av den norrländska skogsskötseln är därför alldeles oundgänglig — detta må ske antingen enbart genom en direkt ökning av anslagen eller därjämte genom en stark förskjutning vid utgifternas fördelning på de olika distrikten, så att de 5 norra få den andel av de beviljade totala anslagen, som står i rimlig proportion till de norrländska statsskogarnas avkastning och krav på vård.

Detta är villkoret, för att förvaltningen av kronoparkerna i Norrland och Dalarna skall för framtiden kunna bliva ett sådant rationellt utnyttjande av våra naturtillgångar, som vår tid och landets ekonomiska ställning oavvisligen kräver.

Bilaga 2.

Överjägmästaredistriktens areal.

Efterföljande tablå, som torde vara av intresse för tidskriftens läsare, har jag upprättat för att kunna jämföra arealen av de allmänna skogar, som tillhöra vart och ett av rikets 10 överjägmästaredistrikt.

Arealerna äro angivna enligt Kungl. Domänstyrelsens innevarande år utgivna berättelse för år 1910, varföre Smålands distrikt och Södra distriktet upptagits sådana de voro före år 1911, från och med vilket år Kalmar och Ölands revir av Smålands distrikt tillagts Södra distriktet.

Av tablåen framgår, att den areal skogsmark under skogsstatens förvaltning, som belöper sig på varje revir inom de 5 norrländska distrikten, uppgår i medeltal till något över 65,000 har, under det att arealen av dylik mark på varje revir inom de 5 distrikten söder om Norrland och Dalarna uppgår i medeltal till endast 8,298 har, och att samma areal för bevakningstrakterna utgör i medeltal för de 5 norra distrikten 15,880 har och för de 5 södra distrikten endast 1,300 har. — Arealen av skogsmark under skogsstatens uppsikt och kontroll är för varje revir inom de 5 norra distrikten omkring 45,000 har och inom de 5 södra distrikten omkring 6,500 har. — Häre ingå dock ej de inom Mellersta Norrlands och Gävle—Dala distrikt fastställda skyddsskogsområdena, vilka även stå under skogsstatens uppsikt och kontroll.

Reviren inom de 5 norra distrikten äro således i förhållande till de allmänna skogarnas skogsmarksareal i medeltal 7 à 8 gånger större än reviren inom de 5 södra distrikten, och torde det på grund därav ligga i öppen dag, att det är omöjligt för den fåtaliga skogspersonal, som finnes anställd inom de norra distrikten att kunna utföra alla erforderliga skogsvårdsåtgärder, i all synnerhet som skogspersonalens tid i hög grad tagas i anspråk för de skogar, som stå under skogsstatens uppsikt och kontroll samt för handhavandet i Norr- och Västerbotens läns kustland av dimensionslagen och i Västernorrlands, Jämtlands och Kopparbergs län av skyddsskogslagen.

Skyddsskogsområdenas areal, som icke är angiven i Kungl. Domänstyrelsens berättelse, utgör enligt erhållna approximativa uppgifter:

Inom Västernorrlands län	4,390 har
» Jämtlands län	1,363,996 »
» Kopparbergs län.....	85,100 »
	Summa 1,453,486 har

därav cirka 50 % impediment.

Sedan numera alla slag av virke och ved kunna med fördel avsättas inom de norra distrikten, synnerligast inom södra och mellersta Norrland, skulle avsevärd inkomst kunna beredas staten, om hjälpgallringar, berednings- och rensningshuggningar kunde utföras i större skala. Under senare år hava visserligen här och där ett och annat försök med dylika huggningar ägt rum, men för att kunna medhinna allt, som bör göras i berörda avseende, erfordras betydligt ökad personal; och är jag förvissad om, att nettobehållningen från skogarna därigenom skulle bliva betydligt större än förut och dessutom en intensivare skötsel av skogarna komma till stånd.

Östersund den 12 december 1912.

E. F. Groth.

Bilaga 3.

**Tablå över totalarealen och arealen av allmänna skogar
inom överjägmästaredistriktet i Sverige.**

Tablå öfver totalarealen och arealen av allmänna

Distrikt	Totalareal enligt officiella statistiken			Arealen av allmänna skogar enligt									
	Län	Har	Därav kalvfjäll har cirka	Under skogsstatens vård och förvaltning									
				Skogarnes kamerala natur		Inägor		Skogsmark		Impediment		Summa	
Luleå	av Norrbottens län	7,832,200	3,000,000	Kronoparker	har	ar	har	ar	har	ar	har	ar	
				Kronoöverloppsmarker	1,593	94	977,817	27	548,891	23	1,528,302	44	
				Kronolägenheter, holmar och skär	—	—	170,267	40	584,729	10	764,996	50	
					20	95	1,048	74	932	57	2,002	26	
				Summa	1,614	89	1,149,133	41	1,134,552	90	2,285,301	20	
Skellefteå	av Norrbottens län av Västerbottens län	2,756,000 1,152,000		Kronoparker	1,524	71	711,216	65	349,147	71	1,061,889	08	
				Kronoöverloppsmarker	—	—	104,067	02	238,583	47	342,650	49	
				Kronolägenheter, holmar och skär	—	—	275	26	226	61	501	87	
				Summa	1,524	71	815,558	94	587,957	79	1,405,041	44	
				Umeå	av Västerbottens län av Västernorrlands län	4,493,800 743,100		Kronoparker	723	25	631,259	56	206,457
Kronoöverloppsmarker	—	—	50,893					89	68,239	93	119,133	82	
Kronolägenheter, holmar och skär	—	—	412					63	23	08	435	71	
Eckl. boställsskogar	—	—	6,398					88	2,639	86	9,038	74	
Summa	723	25	688,964					96	277,360	69	967,048	23	
Mellersta Norrlands	av Västerbottens län av Västernorrlands län av Jämtlands län...	253,500 1,810,100 5,091,300		Kronoparker	1,455	20	228,964	17	85,224	55	315,643	92	
				Kronoöverloppsmarker*	—	—	6,000	—	47,000	—	53,000	—	
				Renbetesfjällens skogar	—	—	163,666	48	887,398	40	1,051,064	88	
				Kronolägenheter, holmar och skär	7	40	—	—	0	77	8	17	
				Domänsskogar	—	—	552	73	72	29	625	02	
Eckl. boställsskogar	—	—	26,098	62	7,133	44	33,232	06					
Summa	1,462	60	425,282	—	1,026,829	45	1,453,574	05					
Gävle-Dala	av Jämtlands län krp. Voxna—Risberg o. Stensjö ... Kopparbergs län ... Gävleborgs län	5,900 2,984,900 1,972,400		Kronoparker	4,241	20	353,440	08	192,928	52	550,609	80	
				Kronolägenheter, holmar och skär	7	50	225	50	36	03	269	03	
				Domänsskogar	107	41	1,869	27	306	16	2,282	84	
				Civila boställsskogar	4	04	27	42	15	42	46	88	
				Eckl. boställsskogar	—	—	12,250	44	3,011	97	15,262	41	
Summa	4,360	15	367,812	71	196,298	10	568,470	96					

* Dessa kronoöverloppsmarker, belägna inom Dorotea socken, Tåsjö revir, äro icke upptagna i Egl. Domänsstyrelsens berättelse.

skogar inom överjägmästaredistriktet i Sverige.

Kungl. Domänstyrelsens berättelse år 1910										Skogspersonal enligt 1911 års matrikel					Areal skogsmark under skogsstatens förvaltning i medeltal					
Under skogsstatens uppsikt och kontroll										Summa summarum		Jägmästare	Ordinarie assistenter	Revir-kronoskögsv.	Ordinarie kronojägare och kronoskögsv.	Extra kronojägare och kronoskögsv.	På varje revir		På varje bevakningstr.	
Skogarnas kamerala natur	Inägor		Skogsmark		Impediment		Summa		har	ar	antal						antal	antal	antal	har
Stockfångstskogar	—	—	6,171	03	5,665	75	11,836	78												
Bergshanterings skogar ...	—	—	11,038	43	6,611	23	17,649	66												
Civila boställsskogar	—	—	86	96	956	58	1,043	54												
Ecklesiastika skogar	—	—	10,146	30	5,617	66	15,763	96												
Städers skogar.....	—	—	3,137	79	522	92	3,660	71												
Allmänningar	—	—	151,194	54	99,691	46	250,886	—												
Kronohem. o. Nybyggen ...	—	—	320,422	69	284,509	11	604,931	80												
Skattehemman m. inskränkt disposition till skogen...	—	—	331,820	21	184,302	96	516,123	17												
Summa	—	—	834,017	95	587,877	67	1,421,895	62	3,707,196	82	13	8	57	53	88,395	—	20,160	2		
Stockfångstskogar	—	—	18,285	84	5,633	12	23,918	96												
Ecklesiastika skogar	—	—	5,822	80	2,801	72	8,624	52												
Städers skogar.....	—	—	4,260	69	1,102	80	5,363	49												
Allmänningar	—	—	35,193	32	8,931	34	44,124	66												
Kronohem. o. Nybyggen ...	—	—	37,321	43	38,520	40	75,841	83												
Skattehemman m. inskränkt disposition till skogen ...	—	—	247,474	31	197,417	85	444,892	16												
Summa	—	—	348,358	39	254,497	23	602,765	62	2,007,807	06	10	14	50	80	81,555	89	16,311	1		
Domänskogar	—	—	149	11	81	66	230	77												
Stockfångstskogar	—	—	23,479	06	5,560	88	29,039	94												
Ecklesiastika skogar	—	—	7,984	46	2,526	15	10,510	61												
Städers skogar.....	—	—	564	80	126	28	691	08												
Kronoh. o. Nybyggen	—	—	25,169	03	14,643	08	39,812	11												
Skattehemman m. inskränkt disposition till skogen ...	—	—	759,980	87	379,662	64	1,139,643	41												
Summa	—	—	817,327	23	402,600	69	1,219,927	92	2,186,976	82	10	13	46	45	68,896	50	14,977	2		
Domänskogar	—	—	906	26	138	64	1,044	90												
Civila boställsskogar	2	64	18	36	—	—	21	—												
Ecklesiastika skogar	—	—	28,950	50	10,869	55	39,820	05												
D:o till utarrenderade bost.	—	—	1,977	30	545	71	2,523	01												
Allm. inrättn:s hemman ...	—	—	488	39	113	96	597	35												
Städers skogar.....	—	—	1,354	49	478	02	1,832	51												
Skattehemman m. inskränkt disposition till skogen ...	—	—	141,134	83	28,704	98	169,839	81												
Summa	2	64	174,825	13	40,850	86	215,678	63	1,669,252	68	11	11	43	45	38,662	—	9,890	2		
Domänskogar	—	—	1,228	17	98	01	1,326	18												
Bergshanterings skogar ...	—	—	2,147	91	412	35	2,560	26												
Civila boställsskogar	—	—	163	84	55	15	218	99												
Ecklesiastika boställsskogar	—	—	24,681	48	6,090	62	30,772	10												
D:o utarrenderade	—	—	34	34	1	25	35	59												
Allm. inrättn:s hemman ...	—	—	537	18	26	42	563	60												
Städers skogar.....	—	—	2,301	24	218	77	2,520	01												
Allmänningar	—	—	193,121	83	74,183	94	267,305	77												
Skattehemman m. inskränkt disposition till skogen ...	—	—	37,108	21	24,264	20	61,372	41												
Summa	—	—	261,324	20	105,350	71	366,674	91	935,145	87	9	7	43	50	40,868	08	8,553	7		

Distrikt	Totalareal enligt officiella statistiken			Arealen av allmänna skogar enligt										
	Län	Har	Därav kalfjäll har cirka	Under skogsstatens vård och förvaltning										
				Skogarnes kamerala natur		Inägor		Skogsmark		Impediment		Summa		
				har	ar	har	ar	har	ar	har	ar	har	ar	
Bergslags	Värmlands län	1,932,400		Kronoparker	5,190	60	58,400	22	14,203	67	77,794	49		
	Västmanlands län...	674,000		Domänskogar	693	80	9,141	59	1,499	78	11,335	17		
	Örebro län.....	912,400		Civila boställsskogar.....	—	—	152	97	50	97	203	94		
	Uppsala län	531,300		Eckl. boställsskogar	—	—	16,279	39	4,167	91	20,447	30		
					Allmänningar	—	—	28,656	—	8,346	41	37,002	41	
		Summa	4,050,100	—	Summa	5,884	40	112,630	17	28,268	74	146,783	31	
Östra	Stockholms län.....	781,200		Kronoparker	4,217	20	39,305	86	10,161	12	53,684	18		
	Södermanlands län	681,000		Domänskogar	6	40	7,625	45	2,282	06	9,913	91		
	Östergötlands län...	1,104,600		Eckl. Boställsskogar	—	—	630	95	137	59	768	54		
	Gottlands län	316,000		Allmänningar	—	—	14,808	54	3,562	64	18,371	18		
		Summa	2,882,800	—	Summa	4,223	60	62,370	80	16,143	41	82,737	81	
Västra	Skaraborgs län.....	848,000		Kronoparker	3,623	67	47,733	68	16,719	49	68,076	84		
	Älvsborgs län	1,272,900		Domänskogar	131	38	7,977	65	1,857	34	9,966	37		
	Göteborgs o. Bohusl.	504,700		Eckl. boställsskogar	—	—	655	41	134	13	789	54		
					Allmänningar	—	—	5,448	51	1,543	65	6,992	16	
		Summa	2,625,600	—	Summa	3,755	05	61,815	25	20,254	61	85,824	91	
Smålands	Jönköpings län	1,152,200		Kronoparker	7,356	85	56,409	27	17,480	23	81,246	35		
	Kronobergs län.....	991,000		Domänskogar	343	79	27,513	55	7,382	59	35,239	93		
	Kalmar län	1,154,300		Eckl. boställsskogar	—	—	4,581	51	1,757	64	6,339	15		
		Summa	3,297,500	—	Summa	7,700	64	88,504	33	26,620	46	122,825	43	
Södra	Hallands län.....	492,100		Kronoparker	4,939	37	20,487	81	5,817	32	31,244	50		
	Malmöhus län	483,000		Flygsandsfält	12	42	1,244	94	91	82	1,349	18		
	Kristianstads län...	644,500		Domänskogar	115	47	1,455	87	121	55	1,692	89		
	Blekinge län.....	301,500												
		Summa	1,921,100	—	Summa	5,067	26	23,188	62	6,030	69	34,286	57	
	Summa summarum	43,872,300*	7,700,000	Summa summarum	36,316	55	3,795,261	19	3,320,316	84	7,151,894	58		

*) 914,100 har för sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren ingå ej.

Kungl. Domänstyrelsens berättelse år 1910										Skogspersonal enligt 1911 års matrikel					Areal skogsmark under skogsstatens förvaltning i medeltal				
Under skogsstatens uppsikt och kontroll										Summa summarum		kronofogare oll.	kronofogare Ordinarie och kronofogare	Revir- assistenten jägmästare	Ordinarie jägmästare	På varje revir	På varje bevak- ningstr.		
Skogarnas kamerala natur		Inägor		Skogsmark		Impediment		Summa		har	ar							an- tal	an- tal
Domänskogar	—	—	8,542	02	1,057	07	9,599	09											
Bergshanterings skogar	—	—	5,202	12	1,313	64	6,515	76											
Civila boställsskogar	—	—	1,912	55	408	03	2,320	58											
Ecklesiast. boställsskogar	—	—	28,411	99	5,350	92	33,762	98											
Utarrenderade d:o d:o	—	—	4,868	89	916	22	5,785	11											
Allmänningar	—	—	203	01	35	73	238	74											
Allm. inrättn:s hemman	—	—	14,358	58	3,680	03	18,038	61											
Städers skogar	—	—	6,646	89	1,679	03	8,325	92											
Summa	—	—	70,146	05	14,440	73	84,586	79	231,370	10	11	2	93	33	10,239	11	1,211	02	
Domänskogar	—	—	12,818	34	3,745	25	16,563	59											
Bergshanterings skogar	—	—	5,748	19	3,635	31	9,383	50											
Civila boställsskogar	123	78	2,427	67	480	26	3,031	71											
Eckl. boställsskogar	—	—	22,129	62	4,921	22	27,050	84											
Utarrenderade d:o d:o	—	—	2,124	49	384	36	2,508	85											
Allmänningar	—	—	23,329	80	8,191	05	31,520	85											
Allm. inrättn:s hemman	—	—	4,861	18	1,256	92	6,118	10											
Städers skogar	—	—	3,587	38	720	96	4,308	34											
Summa	123	78	77,026	67	23,335	33	100,485	78	183,223	59	8	2	55	17	7,796	35	1,134	02	
Domänskogar	—	—	13,442	82	5,976	30	19,419	12											
Civila boställsskogar	67	78	2,957	06	975	97	4,000	81											
Eckl. boställsskogar	—	—	17,154	21	4,632	31	21,786	52											
Utarrenderade d:o d:o	—	—	6,383	54	2,383	09	8,766	63											
Allmänningar	—	—	1,653	88	950	33	2,604	21											
Allm. inrättn:s hemman	—	—	7,409	19	4,719	—	12,128	19											
Städers skogar	—	—	2,409	56	429	78	2,839	34											
Summa	67	78	51,410	26	20,066	78	71,544	82	157,369	73	9	3	53	19	6,868	36	1,166	33	
Domänskogar	—	—	14,618	29	4,190	17	18,808	46											
Mil. boställsskogar	—	—	55	24	7	07	62	31											
Civila boställsskogar	44	17	962	—	432	61	1,438	78											
Eckl. boställsskogar	—	—	25,833	31	9,381	65	35,214	96											
Utarrenderade d:o d:o	—	—	8,336	49	3,541	39	11,877	88											
Allmänningar	—	—	1,333	63	170	98	1,504	61											
Allm. inrättn:s hemman	—	—	2,073	86	495	31	2,569	17											
Städers skogar	—	—	2,596	52	636	72	3,233	24											
Summa	—	—	55,800	34	18,855	90	74,709	41	197,534	84	10	3	41	11	8,850	43	2,158	64	
Domänskogar	—	—	4,855	07	919	86	5,774	93											
Civila boställsskogar	—	—	127	45	14	59	142	04											
Eckl. boställsskogar	—	—	7,074	26	1,593	80	8,668	06											
Utarrenderade d:o d:o	—	—	3,722	48	669	91	4,392	39											
Allm. inrättn:s hemman	—	—	1,563	18	267	11	1,830	29											
Städers skogar	—	—	1,928	43	81	98	2,010	41											
Summa	—	—	19,270	87	3,547	25	22,818	12	57,104	69	4	2	26	14	5,797	15	891	87	
Summa summarum	238	37	2,709,516	09	1,471,333	16	4,181,087	62	11,332,982	20	95	65	507	367	39,950	12	7,485	72	

25,9 % av totalarealen

Medeltal för riket